

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

1. Εισαγωγή

Είναι πλέον βίωμα του καθενός από εμάς ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις διευκολύνουν τη διεκπεραίωση εργασιών, που παλαιότερα απαιτούσαν κόπο και χρόνο πολλαπλάσιο.

Η ευχέρεια της συλλογής και επεξεργασίας ατομικών στοιχείων, πληροφοριών κ.λπ. καθώς και η μετάδοση και αναπαραγωγή τους είναι τέτοια πλέον σήμερα, που δικαιολόγησε και την ύπαρξη ειδικού νομοθετήματος, προκειμένου να διαφυλαχθούν τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα του κάθε ατόμου, τα οποία εξ αφορμής μιας συναλλαγής τίθενται στη διάθεση του ενός εκ των δύο συμβαλλομένων.

Προς άλλη κατεύθυνση, σε διεθνές επίπεδο, η δυνατότητα ταχείας συλλογής και ανταλλαγής πληροφοριών⁽¹⁾ δίνει στα κράτη τη δυνατότητα αποτελεσματικής συνεργασίας σε τομείς, όπως ο χρηματοπιστωτικός κυρίως για λόγους πάταξης της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής⁽²⁾ και του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

2. Η παροχή πληροφοριών ως μέσο κατά της φοροδιαφυγής

2.1. Η προσπάθεια κοινοτικής εναρμόνισης του φορολογικού δικαίου

Στις χώρες της ΕΕ και παρά την εισαγωγή των διατάξεων της ενιαίας αγοράς, τα φορολογικά συστήματα παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις. Αυτό προκύπτει και από το γεγονός ότι το συνολι-

ΑΓΓΕΛΙΚΑΣ Α. ΓΚΟΥΣΚΟΥ

Δ.Ν. Δικηγόρου

Ειδικής Νομικής Συμβούλου ΕΕΤ

κό φορολογικό βάρος ποικίλλει έντονα από 54% του ΑΕΠ στη Σουηδία μέχρι το 34% του ΑΕΠ στην Ιρλανδία. Πέρα από τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν στο φορολογικό βάρος μεταξύ των χωρών, σημαντικές είναι επίσης και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των χωρών στη διάρθρωση των φορολογικών εσόδων. Η φορολογία του εισοδήματος κυμαίνεται από 39,3% στην Ιρλανδία μέχρι 63,9% στη Σουηδία.

Σε ό,τι αφορά τους έμμεσους φόρους και τους φόρους επί της κατανάλωσης των αγαθών και υπηρεσιών, η σύγκριση των φορολογικών εσόδων παρουσιάζει περισσότερες ομοιότητες και υπάρχει σχετική σύγκλιση των συντελεστών της φορολογίας. Τέλος τα φορολογικά συστήματα των κρατών-μελών εν γένει χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα, πολυνομία και σε πολλές περιπτώσεις διαφορετικές αρχές και κανόνες.

Η εναρμόνιση των βασικών αρχών φορολόγησης των τραπεζικών προϊόντων και εργασιών στην

⁽¹⁾ Ως πληροφορία θα μπορούσε να οριστεί η μετάδοση ή περιγραφή ορισμένης παρούσας ή (ασφαλούς) μελλοντικής κατάστασης προς το συμφέρον του αποδέκτη. Βλ. σχετ. *Καράση*, σε *Γεωργιάδη-Σταθόπουλο* ΑΚ 729 αριθ. 2 που αναφέρει ότι η συμβουλή ή σύσταση αφενός και η παροχή πληροφορίας αφετέρου διαφοροποιούνται μόνο ως προς το πνευματικό στοιχείο που συνδέει εσωτερικά την παροχή με τον παρέχοντα.

⁽²⁾ Με τη χρήση των υπεράκτιων εταιρειών, γνωστών ως offshore.

Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί όμως το βασικό άξονα της δημιουργίας της ενιαίας αγοράς. Ιδίως στο χώρο των τραπεζών η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνεται άμεσα και από την πολύχρονη προσπάθεια στον τομέα της με ενιαίο τρόπο φορολόγησης των τραπεζικών εργασιών ιδίως με τη σύνταξη των ακόλουθων κειμένων:

- 1) Πρόταση Οδηγίας για την εξασφάλιση της πραγματικής φορολόγησης των εισοδημάτων από αποταμιεύσεις υπό τη μορφή τόκων στην Κοινότητα COM (2001) 400
- 2) Πρόταση Οδηγίας του Συμβουλίου για την καθιέρωση κοινού συστήματος φορολόγησης των τόκων και των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών διαφορετικών κρατών-μελών
- 3) Πρόταση Οδηγίας για την τροποποίηση της οδηγίας 388/77/ΕΟΚ αναφορικά με το φόρο προστιθέμενης αξίας που εφαρμόζεται σε ορισμένες υπηρεσίες παρεχόμενες με ηλεκτρονικά μέσα
- 4) Πρόταση Οδηγίας για την τροποποίηση της Οδηγίας 77/388/ΕΟΚ με στόχο την απλοποίηση του εκσυγχρονισμού και την εναρμόνιση των όρων που επιβάλλονται στην τιμολόγηση όσον αφορά το φόρο προστιθέμενης αξίας – ηλεκτρονική τιμολόγηση
- 5) Πρόταση Κανονισμού για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 218/92 του Συμβουλίου σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των έμμεσων φόρων.

2.2. Πρόταση Οδηγίας για τη φορολόγηση των εισοδημάτων από αποταμιεύσεις – Σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών

Μεγαλύτερη κινητικότητα εξ όλων αυτών παρουσιάζει σήμερα το ζήτημα της φορολόγησης των εισοδημάτων από αποταμιεύσεις.

Το σχέδιο της εν λόγω οδηγίας αντικατέστησε προηγούμενο που είχε εκδοθεί από το Συμβούλιο στις 20 Μαΐου 1998 και σκόπευε να διασφαλίσει την ελάχιστη αποτελεσματική φορολόγηση των ει-

σοδημάτων από αποταμιεύσεις υπό τη μορφή τόκων που καταβλήθηκαν εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽³⁾.

Αξιο παρατήρησης είναι το γεγονός ότι το ισχύον σχέδιο οδηγίας δεν ακολούθησε τον τρόπο εναρμόνισης, που υιοθετούσε προηγουμένως το παλαιότερο και ήδη αντικατασταθέν κείμενο. Πιο συγκεκριμένα, το πρώτο σχέδιο βασιζόταν στο λεγόμενο “co-existence model” (μοντέλο συνύπαρξης), με το οποίο κάθε κράτος-μέλος θα μπορούσε να επιλέξει μεταξύ του συστήματος επιβολής φόρου παρακράτησης επί των καταβλητέων τόκων σε φυσικά πρόσωπα, που είναι κάτοικοι σε άλλα κράτη-μέλη και του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμοδίων αρχών (συνήθως Υπουργεία Οικονομικών και Εφορίες) του τόπου κατοικίας του δικαιούχου των τόκων με σκοπό τελικώς την είσπραξη φόρου επ’ αυτών. Τις πληροφορίες αυτές θα συλλέγουν σε πρώτη φάση οι πληρωτές των τόκων τράπεζες. Ειδικότερα σε συνέχεια με τα πορίσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης στο Ελσίνκι το Δεκέμβριο του 1999⁽⁴⁾ τα κράτη-μέλη συμφώνησαν στη σύσκεψη που έγινε στη Φέιρα⁽⁵⁾ ότι επιλέγεται το σύστημα της ανταλλαγής πληροφοριών, σε μια όσο το δυνατόν ευρεία κλίμακα, ενώ χώρες όπως το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και η Αυστρία θα διατηρούν παραταύτα τη δυνατότητα να επιβάλλουν φόρο παρακράτησης επί των ως άνω τόκων για περιορισμένο χρονικό διάστημα.

Ο ΟΟΣΑ κατέληξε στη σημερινή πρόταση οδηγίας για τη φορολόγηση των αποταμιεύσεων την 18η Ιουλίου 2001, αποσύροντας έτσι η Επιτροπή το παλαιότερο σχέδιό της.

Στο πεδίο εφαρμογής της πρότασης οδηγίας περιλαμβάνονται τα εισοδήματα από πάσης φύσεως

⁽³⁾ Γκούσκου, Η φορολόγηση των εισοδημάτων από καταθέσεις, Κοινωνικές εξελίξεις, Δελτίο ΕΕΤ, Αριθ. 23, Γ’ τριμήνιο 2000, 87.

⁽⁴⁾ Βλ. Δελτίο Τύπου Νο. 00300/199 της 11.12.99 που δημοσιεύεται στο website του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://ne.eu.int>).

⁽⁵⁾ βλ. παράρτημα IV των πορισμάτων της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρώπης στη Santa Maria da Feira της 19/20.6.2000 (Δελτίο Τύπου Ν° 200/1/00 της 19.6.2000).

πιστωτικούς τίτλους (έντοκα γραμμάτια και ομόλογα του Δημοσίου, εταιρικά ομόλογα, ομόλογα μηδενικού τοκομεριδίου κ.λπ.) της εγχώριας και της διεθνούς χρηματαγοράς, τα διανεμόμενα από Αμοιβαία Κεφάλαια Εισοδήματα, Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (trusts, partnerships κ.λπ.) όπως και εκείνα που χρησιμοποιούνται σαν υποκατάστατα αυτών, καθώς και οι κεφαλαιοποιημένοι τόκοι των Αμοιβαίων Κεφαλαίων Κεφαλαιοποίησης, εφόσον συνδέονται με πιστωτικούς τίτλους.

Προβλέπεται ρητρά κεκτημένων δικαιωμάτων (grandfathering clause) μέχρι το τέλος της μεταβατικής περιόδου, στη διάρκεια της οποίας δεν θα καλύπτονται από την οδηγία τα εισοδήματα των διαπραγματεύσιμων χρεογράφων που απορρέουν είτε από εκδόσεις των οποίων τα ενημερωτικά δελτία έχουν εγκριθεί από την αρμόδια αρχή πριν από την 1η Ιανουαρίου 2001 είτε, αν δεν υπάρχει ενημερωτικό δελτίο, από εκδόσεις που έχουν πραγματοποιηθεί πριν από την ημερομηνία αυτή.

Αξιο παρατήρησης μάλιστα για το θέμα μας είναι το γεγονός ότι και οι τρεις προαναφερθείσες χώρες, που διατηρούν το καθεστώς του συστήματος παρακράτησης φόρου για μια μεταβατική περίοδο είναι εκείνες, οι οποίες παρέχουν στις τράπεζες και τους πελάτες τους το “ευεργέτημα” του αυστηρού τραπεζικού απορρήτου. Συνεπώς η μεταβατική αυτή περίοδος (ή αλλιώς η περίοδος χάριτος) που τους αναγνωρίστηκε δεν έχει παρά το σκοπό της εναρμόνισης της νομοθεσίας τους περί του απορρήτου προς την κατεύθυνση των νέων απαιτήσεων παροχής πληροφοριών⁽⁶⁾.

3. Συμβάσεις “Εξουσιοδοτημένου Διαμεσολαβητή” (Qualified Intermediary Agreements) / Υποχρέωση Παροχής Πληροφοριών στο IRS

Η παροχή πληροφοριών όμως δεν έχει επιλεγεί μόνον ενδοκοινοτικά ως το μέσο πίεσης για αποτελε-

σματική φορολόγηση. Ήδη οι φορολογικές αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής επέβαλαν στους πληρωτές εισοδημάτων από ορισμένες αμερικανικές πηγές προς αλλοδαπούς δικαιούχους τη σύναψη σύμβασης με τις ίδιες, δυνάμει της οποίας οι πρώτοι θα πρέπει, προτού καταβάλλουν τα εν λόγω εισοδήματα, να ενημερώνουν σχετικά τις φορολογικές αρχές των ΗΠΑ. Η ενημέρωση αυτή λαμβάνει τη μορφή κυρίως αποστολής σε αυτές ορισμένων δικαιολογητικών. Κατά το IRS (Internal Revenue Service) η υποχρέωση υποβολής στο ίδιο των δικαιολογητικών αυτών θα εξασφαλίσει την εκούσια συμμόρφωση των δικαιούχων των εισοδημάτων στις φορολογικές υποχρεώσεις τους και άρα θα συμβάλει στη μείωση της φοροδιαφυγής και στην παροχή αληθών πληροφοριών.

Η διαδικασία σύναψης των εν λόγω συμβάσεων μεταξύ των πληρωτών “εξουσιοδοτημένων διαμεσολαβητών” (Qualified Intermediary), ως επί το πλείστον, τραπεζών και του IRS προϋποθέτει την απάντηση εκ μέρους των αρμοδίων αρχών κάθε χώρας δώδεκα ερωτήσεων, που σκοπό έχουν να ενημερώσουν τις αρχές των ΗΠΑ για το επίπεδο διαφάνειας και αποτελεσματικότητας κατά τη λήψη πληροφορήσεων από τον πελάτη καθώς και τη δυνατότητα μετάδοσής της σε τρίτο. Οι ερωτήσεις αυτές γνωστές υπό τον τίτλο “Know Your Customer Rules” (KYCR) αποσκοπούν στην ουσία στη διασφάλιση των φορολογικών αρχών των ΗΠΑ ότι το προβλεπόμενο στη σύμβαση σύστημα παροχής πληροφοριών δεν προσκρούει σε εμπόδια νομοθεσίας απορρήτου, προστασίας προσωπικών δεδομένων κ.λπ. Γι’ αυτό και οι απαντήσεις κάθε χώρας τίθενται υπό την έγκριση των αμερικανικών φορολογικών αρχών, με την έννοια ότι αν θεωρηθεί ότι η νομοθεσία που διέπει μια εν δυνάμει αντισυμβαλλόμενη τράπεζα δεν βοηθά τη λειτουργία του συστήματος

⁽⁶⁾ Το εγχείρημα πάντως δεν είναι εύκολο μετά την άρνηση του Λουξεμβούργου και της Αυστρίας να αποδεχθούν την άρση του τραπεζικού απορρήτου, σε συνέχεια της αρνήσεως της Ελβετίας, Λιχτενστάιν και Μονακό για το ίδιο θέμα.

παροχής πληροφοριών η τράπεζα αυτή δεν μπορεί να συμβληθεί με το IRS ως Εξουσιοδοτημένος Διαμεσολαβητής.

Το πρακτικό αποτέλεσμα αυτού του αποκλεισμού επικεντρώνεται στο ζήτημα του κινδύνου της απώλειας πελατείας, αφού κάθε είσπραξη εισοδήματος στις ΗΠΑ από μη μόνιμο κάτοικο ΗΠΑ προϋποθέτει την ανάμιξη πιστωτικού ιδρύματος που έχει χαρακτηριστεί από το IRS ως “Εξουσιοδοτημένος Διαμεσολαβητής”.

Ανεξάρτητα από άλλου είδους τοποθετήσεις στο θέμα σχετικά με τη μονομερή στην ουσία επιβολή του συστήματος αυτού από τις ΗΠΑ, άξιο μνείας για το θέμα μας είναι η θεσμοθέτηση ενός νέου συστήματος παροχής πληροφοριών για φορολογικούς σκοπούς.

Πληροφοριακά αναφέρεται εδώ ότι η χώρα μας έλαβε την ως άνω έγκριση από το IRS και ότι ορισμένες εγκατεστημένες στη χώρα μας τράπεζες έλαβαν το χαρακτηρισμό του εξουσιοδοτημένου μεσολαβητή. Παραταύτα ζητήματα απορρήτου, που ενδεχομένως θα τεθούν κατά την εφαρμογή των ανωτέρω δεν επιλύθηκαν ακόμα.

4. Οι νομοθετικές εξελίξεις στη χώρα μας σε σχέση με το τραπεζικό απόρρητο

Ενόψει των ανωτέρω χρήσιμη κρίνεται η σύντομη επισκόπηση της νομοθεσίας περί τραπεζικού απορρήτου στη χώρα μας.

Κατά το άρθρ. 1 του ν.δ. 1059/1971, οι καταθέσεις σε ελληνικές τράπεζες χαρακτηρίζονται ως απόρρητες. Επίσης κατά το άρθρ. 2 παρ. 1, 2, 3 του ίδιου νόμου οι διοικητές, τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων ή άλλων συλλογικών οργάνων ή οι υπάλληλοι τραπεζών, οι οποίοι κατά τη διάρκεια των καθηκόντων τους λαμβάνουν γνώση των τραπεζικών καταθέσεων και παρέχουν με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορίες αναφορικά με τις τραπεζικές καταθέσεις τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον 6 μηνών.

Ιδιαιτερότητα της ελληνικής νομοθεσίας περί του απορρήτου των τραπεζικών καταθέσεων φαίνεται πως είναι η μη άρση του ακόμα και με τη συναίνεση του καταθέτη. Αυτός είναι και ο λόγος που ενδέχεται τα ανωτέρω περί εξουσιοδοτημένου διαμεσολαβητή να προξενήσουν κατά την εφαρμογή τους προβλήματα κατά την ελληνική νομοθεσία.

Δύο μόνο ήταν μέχρι πρότινος οι συνθήκες υπό τις οποίες επιτρεπόταν η άρση του απορρήτου των καταθέσεων κατά το ελληνικό δίκαιο α) το άρθρ. 3 του ν.δ. 1059/1971, όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρ. 27 Ν. 1869/1989⁽⁷⁾ και β) το άρθρ. 2 ν.δ. 1325/1972⁽⁸⁾.

Προσφάτως στα ανωτέρω προστέθηκε και η περίπτωση του άρθρ. 24 Ν. 2915/2001 κατά το οποίο “το απόρρητο κάθε μορφής καταθέσεων σε πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και των άλλων μετοχών που καταχωρίζονται στο Σύστημα Αύλων Τίτλων (ΣΤΑ) του Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών (ΚΑΑ) δεν ισχύει έναντι του δανειστή που έχει δικαίωμα κατάσχεσης της περιουσίας του δικαιούχου της κατάθεσης ή της μετοχής. Το απόρρητο αίρεται μόνο για το χρηματικό ποσό που απαιτείται για την ικανοποίηση του δανειστή”.

Ενόψει της νέας αυτής διάταξης και της συνακόλουθης άρσης του τραπεζικού απορρήτου, που αυτή είχε ως συνέπεια, τέθηκε εκ νέου το ζήτημα της παροχής πληροφοριών από την τράπεζα αυτή τη φορά προς το δανειστή/κατάσχοντα.

Πάντως ενόψει του γεγονότος ότι δεν προβλέπεται στο νέο νόμο ειδική διαδικασία για τη διερεύνηση της ύπαρξης ή όχι κατάθεσης θα πρέπει μάλλον να θεωρηθεί ότι ούτε υπό τα νέα δεδομένα η τράπεζα θα μπορεί να παρέχει πληροφορίες στο δανειστή για τους ως άνω σκοπούς.

⁽⁷⁾ Αφορά την περίπτωση της ειδικά αιτιολογημένης παραγγελίας ή αίτησης ή απόφασης του αρμόδιου για την άσκηση ποινικής δίωξης ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή προανάκρισης ή κύριας προανάκρισης.

⁽⁸⁾ Αφορά την περίπτωση της σφράγισης ελλείπει διαθεσίμων κεφαλαίων της ακάλυπτης επιταγής.

Με άλλες λέξεις, επομένως, ο εντοπισμός της τράπεζας στην οποία έχει καταθέσεις ο οφειλέτης εναπόκειται αποκλειστικά στο δανειστή.

Επομένως ούτε υπό αυτό το περιορισμένο πρίσμα ήρθη το απόρρητο των τραπεζικών καταθέσεων στη χώρα μας, με αποτέλεσμα να εξακολουθεί αυτό να ισχύει και να δημιουργεί τα ζητήματα που αναφέρθηκαν.

Ο Έλληνας νομοθέτης εξακολουθεί επομένως να είναι φειδωλός ως προς την άρση του απορρήτου, ενώ η χώρα μας εντάσσεται στην ουσία σ' εκείνους που κρατούν πολύ "σκληρό" τον πυρήνα του απορρήτου, μη επιτρέποντας την παροχή πληροφοριών παρά σε ακραίες περιπτώσεις που προβλέπει το ν.δ. 1059/1971.

Οι εξελίξεις όμως που προηγήθηκαν, αλλά και όσα θα αναφερθούν και υπό 5 κατωτέρω δεν υπάρχει αμφιβολία ότι θα επιβάλλουν εν τέλει την τροποποίηση του σχετικού νόμου και τη συνολική αντιμετώπιση του θέματος, ώστε αυτό να παρακολουθήσει τα νέα δεδομένα της διαφάνειας και της ανταλλαγής πληροφοριών.

5. Το ξέπλυμα χρήματος και τα μέτρα κατά της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Στα τέλη του χρόνου που μας πέρασε υιοθετήθηκε η Δεύτερη Οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος, με την οποία και τροποποιήθηκε εκείνη του 1991. Βασικό χαρακτηριστικό της οδηγίας αυτής είναι – ίσως υπό την επήρεια των γεγονότων στη Ν. Υόρκη της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 – ο ιδιαίτερα ευρύς ορισμός των αδικημάτων που καλύπτει η οδηγία. Εν τω μεταξύ πάντως το Συμβούλιο των Υπουργών (ECOFIN) ήδη κατά τη χρονιά που μας πέρασε, με σκοπό την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας αποφάσισε τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων στο χρηματοπιστωτικό τομέα που έχουν και πάλι ως κύριο μοχλό τους την "πληροφορία", είτε με τη μορφή των διαύλων επικοινωνίας, είτε με τη μορφή επεξεργασίας εμπιστευτικών πληροφοριών κ.λπ.

Ειδικότερα:

1. Υπεβλήθη έκθεση στο Συμβούλιο ECOFIN στις 16 Οκτωβρίου 2001 για ενδεχόμενα αδικήματα χρησιμοποίησης εμπιστευτικών πληροφοριών σχετιζόμενα με τις επιθέσεις της 11.09.2001.
2. Επετεύχθη συμφωνία στην επιτροπή συνδιαλλαγής για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοοικονομικού συστήματος για το ξέπλυμα χρήματος.
3. Εξετάστηκαν οι σχετικές νομικές πράξεις της ΕΚ και της ΕΕ, που είναι κατάλληλες για να μεριμνήσουν ώστε τα τραπεζικά συστήματα να μην επιτρέπουν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.
4. Υπό εξέταση βρίσκονται σε επίπεδο ομάδας εργασίας τα μέτρα κατά των πράξεων προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και των πράξεων χειραγώγησης της αγοράς (καταχρηστικές πρακτικές στην αγορά).
5. Το Συμβούλιο σημείωσε στην έκθεση της Επιτροπής τον καθορισμό στοιχειωδών κριτηρίων διαφάνειας των διαφόρων τύπων νομικών οντοτήτων (συγκεκριμένα επιχειρήσεων διαχείρισης περιουσιών-Fiducies, τραστ και ιδρύματα), προκειμένου να εξασφαλισθούν τα μέσα για να εντοπίζονται καλύτερα οι οικονομικοί δικαιούχοι.
6. Το κοινό Συμβούλιο ΔΕΥ/ECOFIN αποφάσισε στις 16 Οκτωβρίου 2001 ότι τα κράτη-μέλη θα λάβουν μια σειρά κοινών αντιμέτρων (έγγρ. 12665/01) - Συνεδρίαση ολομέλειας της GAFI στην Ουάσιγκτον στις 29-30/10. Λήφθηκε μάλιστα η απόφαση να γίνει από τον Ιούνιο του 2002 ο προσδιορισμός των δικαιοδοσιών που δεν καταπολεμούν τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και να ληφθούν μέτρα κατά των μη συνεργάσιμων δικαστικών αρχών και εδαφών που εντοπίζονται από την GAFI. Επίσης αποφασίστηκε η διεύρυνση των δράσεων της GAFI, ώστε να συμπεριληφθεί η καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Επίμετρο

Όλα τα παραπάνω καθιστούν προφανή την ανάγκη συνολικής αντιμετώπισης του ζητήματος του τραπεζικού απορρήτου στη χώρα μας. Επομένως, κυρίως η λήψη μέτρων διαμέσου του χρηματοπιστωτικού τομέα για την “ενίσχυση της ευρωπαϊκής πολιτικής ασφάλειας” δημιουργούν ποικίλα ερωτήματα όχι μόνον από πλευράς παραβίασης ή μη θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων αλλά και από πλευράς, στενότερα, του ρόλου των τραπεζών στη νέα αυτή πραγματικότητα.

Με δεδομένο το γεγονός ότι η υλοποίηση όλων όσων αναφέρθηκαν θα έχει ως βέβαιο αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους των τραπεζικών υπηρεσιών και αυτό σε συνδυασμό με εξελίξεις άλλης τάξεως που αφορούν λ.χ. την προστασία του καταναλωτή και συμπιέζουν το κόστος των παρεχομένων υπηρεσιών προς τα κάτω αναρωτιέται κανείς, νομίζω εύλογα, ποιο θα είναι το μοντέλο μιας σύγχρονης τράπεζας στο μέλλον. Το αποτέλεσμα ίσως είναι ότι οι τεχνολογικές εξελίξεις θα τυποποιήσουν

εντελώς τον τρόπο παροχής των κλασικών τραπεζικών υπηρεσιών, με αποτέλεσμα έτσι να συγκρατηθεί και το κόστος. Κατά τα λοιπά οι “σύγχρονες” τράπεζες θα λειτουργούν, τουλάχιστον στην Ευρώπη, ως γραφεία πληροφοριών, επιφορτισμένα μόνο με το βάρος του επαγγελματικού απορρήτου, συνδεδεμένα προς κεντρικές μονάδες επεξεργασίας στοιχείων και πληροφοριών και με άμεση σύνδεση προς τις αρμόδιες φορολογικές και αστυνομικές αρχές. Το εμπόριο του χρήματος – η κλασική τραπεζική συναλλαγή⁽⁹⁾ – ίσως έτσι ασκηθεί στο μέλλον από φορείς κυρίως επενδυτικούς με πιο ριψοκίνδυνο και εν δυνάμει αποδοτικό τρόπο, χωρίς τις δεσμεύσεις που πηγάζουν από την υποχρέωση προστασίας των καταθέσεων του κοινού.

⁽⁹⁾ Γεωργακόπουλος, Χρηματιστηριακό και τραπεζικό δίκαιο, 1999, σελ. 230.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

